

Univerza v Ljubljani
Filozofska fakulteta

DOI: 10.4312/ILUQ2087
Sodobna slovanska kratka zgodba 4

Lamija Begagić

Obletnica mature (*dve zgodbi iz zbirke*)

Iz bosanščine prevedla Đurđa Strsoglavec

Edin: Sejo, ne jezi se

*Če bi bila moja duša vsaj digitron
in bi z delovnikom lahko zdravil otožnost,
bi lahko bil moj dom kjerkoli na svetu.
Mile & Putnici, Gasterbajterska*

Ko sem mesto, v katerem zdaj živim, gledal samo v ameriških filmih, sem mislil, da v njem kar naprej dežuje ali sneži. Danes vem, kaj pomeni seattelska vročina. Skoraj takšna je kot sarajevska, ko se ti asfalt pod nogami razliva, ti pa sediš na vrtu in piješ kislo vodo steklenico za steklenico. Tako smo znali prebiti tri ali štiri ure. Dejan je temu rekel *julijske asfaltne meditacije*. Približno tako danes meditirava Paja in jaz. Paja je moj najbližji sosed. Odkar sem prišel v Ameriko, se družim skoraj samo z njim. Ko so se moji starši vrnili v Bosno, sem ostal sam v veliki hiši zraven njegove. Točneje: velika hiša zraven njegove je ostala sama, jaz pa sem se preselil k Paju.

Julij je in vroče. Sediva na vrtu, pijevo pivo za pivom in igrava *človek, ne jezi se*. Plošča, na kateri igrava, je že nevarno obrabljena, barve polj in hlevčkov se skoraj ne razlikujejo več med sabo. Ampak znava jih že na pamet. Jaz imam modre figure – *Željo*,¹ on pa zelene – *Supersonics*. Ta plošča za *človek, ne jezi se* je skoraj edino, kar sem vzel s sabo. Poleg standardnih begunskih artiklov – dokumentov in kakšne rešene fotke. Ena takšnih fotk stoji uokvirjena na Pajevem predalniku. Zaradi nje se je zgodil najin prvi pogovor, ki je kmalu prerasel v najino prvo skupno popivanje. Na sliki je izbrano moštvo mojega 4. b (*dream team*, sem takrat rekel Paju v še ne izbrušeni angleščini iz filmov in ameriških rokerskih pesmi). Ekskurzija na Ohrid. Bili smo zadnja gimnazijska generacija, ki je imela srečo, da je šla na ekskurzijo. Slika mi je po naključju padla iz rokovnika in Paja mi jo je podal. In tako se je začelo.

Takrat sva na njegovem vrtu potegnili dolgo v noč.

Don ... Donald ... je rekel v nekem trenutku in mi podal roko.

¹Željo – skrajšano ime sarajevskega nogometnega kluba *Željezničar*.

(Od tega trenutka naprej je Donald zame za vedno postal Paja.² Pozneje, ko je moja angleščina postala vsaj malo razumljiva tudi za moje sogo-vornike, ne pa samo zame, sem mu povedal zgodbo o Paju Patku in Do-naldu Ducku. Ko ga danes pokličem Donald, se mu zdi enako nenava-dno, kot če bi mu rekel James, Jonathan ali Muharem.)

Najs tu mit ju, sem odvrnil in dodal: *Aj em Edo. Edin.*

Nato pa je sledilo predstavljanje mojega *dream teama* s fotke.

Prvi na levi je Sejo. Danes v Bostonu, Amerika. Pa Enver. Poročen, dva sina. Bedak s sombrerom je Dejan. En sin, dve hčerki. Ta v Željevem dresu je Feđa. Fele. Samski. In na koncu (*last bat not d list*, sem se spo-mnil še ene filmske fraze) – Hana, lepotica med zvermi, o kateri se je vedno vedelo, da bo prišla najdlje. Umetnica, poročena z Islandcem.

Po moji kratki, vendar učinkoviti predstavitvi bivšega 4. b je bil Don rahlo v zadregi. Nato pa je odprl novi pivi. To je najzanesljivejši način, da se izogneš zdrsru v patetiko, hkrati pa vendarle pokažeš spodobno dozo sočutja.

Ob tretji rundi mi je Don povedal zgodbo o svojem *tripl bi*. Danes, ko je moja preživela družina znova v Bosni, moji prijatelji pa povsod po svetu, je ta Pajev *tripl bi* moje malo zatočišče pod seattelskim nebom.

Bi van je Babe, Pajeva izbranka, ki je dokončno ovrгла moj mit o debelih McDonald's-Američankah. *Bi tu* in *Bi fri* sta mali rački: Brandon in Bar-bara. Ker sta dvojčka (in sicer dvojna: biološka in astrološka!), sem ju takoj poimenoval, kar se je tudi ohranilo do danes, Brandon in Brenda – po tistih znanih dvojčkih iz *Beverly Hillsa*.

To je bilo, poleg meka in kole, skoraj vse moje predznanje o današnji domovini.

Bullshit, je tisto noč večkrat rekel Don in okrog sebe širil že nevaren pivski zadah.

Ta *bikov drek* je bil namenjen McDonald'su in Spellingu hkrati, potem

²*Paja Patak* – srbohrvaški prevod imena Disneyjevega Donald Ducka (v slovenščini Jaka Racman).

ko se je končno nehal čuditi, kako je kaj takšnega, kot je *Beverly Hills*, prispelo celo do Bosne!

Dan po najinem prvem popivanju sva odigrala prvo partijo *človek, ne jezi se* in ugotovila, da naju povezuje ena sama črka: B. On je imel tri B v družini, jaz sem imel svoj četrti B.

Dan po tem sem – ob bogve kateri partiji, odigrani z modrimi figurami – Paja naučil vse o Želju in Sarajevu, takrat petletnega Brandona pa prvo bosansko besedo: Željezničar. Danes že oba, Brandon in Brenda alias Barbara, znata pol naših fraz, najbolj ljubka pa sta, ko mi rečeta tisto neprevedljivo: *Volim te ko Bajro mater*, s klasičnim ostrim ameriškim r-jem v Bajro in mater.

Mislim, da sva od drugega dne znanstva pa vse do tega peklenkega julijskega dne odigrala vsaj dva, dva pa pol tisoč partij *človek, ne jezi se*. In ne vem, v čem so se med sabo razlikovale, in ne vem, zakaj jih še dandanes igrava z enakim navdušenjem, zaradi česar naju Babe naskrivaj sovraži, rački pa se nama naskrivaj smejita, saj sta takšno igro celo onadva prerasla.

Midva pa uživava. Midva, steklenice piva, obrabljena plošča, zelene in modre figure in popoldanska pripeka. Skoraj klasičen scenarij. Pravim skoraj, kajti v trenutku, ko sem ves nestrpen čakal dvojko, da bi v hlevček pospravil zadnjo figuro, preden bi Paja dočakal petico in me poslal na začetek, mi je začel zvoniti mobilnik.

Halo, sem komaj slišno zamrmral.

Edikalija, prijatelj!!!

Vse je bilo jasno. Edin sem v uradnih dokumentih. Edo sem za starše in brata. Ed sem za Paja in ameriške prijatelje. Edikalija sem samo za svojo družbo. Tisto družbo s slike.

Tišina. Sekunda, v kateri sem bil srečnejši kot v vseh dnevih, mesecih in letih svojega življenja v Ameriki. Vsaj tako sem takrat mislil.

Ej, stari?

Neumno, vem. Ti občutki, te kosti v grlu, ko se ti oglasi kdo, ki ti je ljub,

ko slišiš pozabljen glas, ko slišiš ljub vzdevek.

Ja, ja, k sebi prihajam, od kod pa ti?

Pa nisem vedel, kdo je. Lahko bi bil Dejo. Ali Enver. Ali Sejo. Ali Fele. Zaradi močnega razburjenja nisem mogel prepoznati glasu. Neumno, vem. To razburjenje, ki te zablokira, ki ti izbriše vse spomine iz glave in ti vzame glas iz grla.

Jaz sem. Saj veš, da še prašiča v Teheranu najdem, kaj šele tebe!

Sead Arnaut. Sejo. Jose. Hoze.

In, Jose?

In, Edikalija!

Kako dolgo?

Štiri leta, stari.

Jebemti ...

Jebemti ...

Fele pravi, da si v Bostonu.

Fele pravi, da si ti v Seattlu.

Ja, še vedno je čveka, kot vedno.

Ja.

Paja me je gledal. Bosanščino je govoril slabo, jo je pa rad poslušal. Ampak tokrat me ni poslušal. Samo gledal je, kako so se mi zameglile oči. Drugič v življenju. Prvič je bilo, ko so se moji vrnili domov. Njegovega pogleda nisem čutil v tolikšni meri kot Brandonovega in Brendinega. Brenda me je oboževala, nekoč je rekla, da bom enkrat njen mož, čeprav je bila stara komaj devet let. In ko je videla, da moje oči postajajo rdeče in da se mi glas trese, je zajokala, močno, na glas, čisto po otroško.

Kaj se to sliši?

Mala Barbara.

Se hecaš? Otroke imaš?

Nimam. Od prijatelja.

A.

Ti?

Na poti.

A res?

Aha. Zato te tudi kličem. Čez en mesec se poročim. Julija ji je ime. Džu. Skoraj že živiva skupaj, zakaj se ne bi poročila. A ni tako?

Ja, tako je, Jose ...

Zdaj pa pride še otrok. Kaj češ, enkrat se je treba umirit.

Vsi bi se lahko umirili. Tako jaz kot vsi drugi, ampak – Sejo? Njegova najdaljša gimnazijska zveza je trajala štiri dni.

In kdaj bo poroka?

16. avgusta. Rad bi, da prideš. Hana je rekla, da se bo potrudila. Fele ne more, saj veš, sranje z vizo, Enver tudi. Dejo ima premajhne otroke. Stari, če ne prideš, bom ostal brez priče. Pazi, kaj boš rekel.

Jaz pa priča ...

Hotel sem ga vprašati, zakaj se v vseh teh letih ni nič oglasil. Hotel sem vprašati samega sebe, zakaj se nisem jaz oglasil njemu. Feđa je imel številko od obeh. Lahko bi se, če bi hotela.

Pogovor je prišel do tiste točke, ko je bilo že vse povedano in ko so se ta štiri leta ločenosti postavila med naju, se zleknila na polovici najine zgodbe kot mačka na soncu in naju nič kaj prijateljsko gledala.

Sva postala drugačna?

Ali pa sva enaka, samo starejša?

Bom poskusil priti. Ti sporočim.

Ne mi tega, stari! Moraš prit!

Ma, pridem, stari, brez skrbi.

Norišnica, ej! Komaj čakam, stari.

Jaz tudi ...

Grem, se še slišiva pred 16.

Ok. Adijo.

Adijo.

Brenda mi je splezala v naročje. Tri modre figure so še stale v hlevčku, tista četrta, samo dve polji oddaljena od njega, pa se je podrla. Mogoče ravno v trenutku, ko je dekllica plezala v moj objem. Ali pa celo prej, med pogovorom, kdove.

Paja je vprašal s pogledom. Si ok? Potrebujes kaj? A odpreva še eno? Bova igrala naprej?

Odgovoril sem mu na enak način. Ok sem. Nič. Ni treba. Ti mečeš.

Vrgel je.

Pet pik na kocki.

Kje je bila tvoja figura? je vprašal. *Točno tu, kjer je zdaj tvoja, sem odgovoril.*

Paja je odšel po pivo. Brenda in jaz sva molčala. Brandon je odšel za očetom.

Pliz dont kraj, aj em ok, aj em rili ok, sem šepetal dekllici.

Vedela je, da ji lažem.

Paja se je vrnil s štirimi pivi, obema takoj dve.

Povedal sem mu, da je bil Sejo, da se bo poročil. Bil je navdušen.

Great! You're gonna go to Boston!

Ne bom, sem zašepetal, ne bom šel.

Brenda v naročju se me je vse bolj oklepala. Paja je znova vprašal s pogledom. Zakaj ne?

Nisem znal odgovoriti. Ne z besedami. Ne s pogledi. Ne v bosanščini. Ne v angleščini. Ne v kateremkoli drugem jeziku sveta.

16. avgust sem preživel v Pajevem vrtu. V isti deželi, v Bostonu, sta dva človeka izrekla usodni *yes*. Eden od njiju je bil moj najboljši prijatelj. Njegov *best man* je bil neki Donald, Brandon ali kdove kateri ...

Edin z vzdevkom Edikalija pa je igral človek, *ne jezi se*, pil pivo in čakal dvojko, da bi še četrto figuro pospravil v hlevček.

In dobil jo je.

Donald je ves besen vrgel figure po tleh.

Tistega dne sem ga premagal celo devetnajstkrat!

Edin Edikalija A.

1. klop, vrsta ob steni

Sejo: Zajtrk pri Barneyju

Jebiga, ti ne štekaš, kaj ti govorim.

Štekam! Ampak imam hčerko, zato jih ne morem tako gledat. To so otroci, Sejo, otroci, mater! Punčke!

Ja! Ampak hot punčke! Ufff!

Ja, in? Revije so polne hot otrok, internet jih je poln, in kako je zarad tega meni bolje v življenju? Malo preveč si spil. Moram it. Itak bojo kmalu zaprli. Grem plačat, ti pa spi do konca.

Tako je, kadar greš s Kemom na pijačo. Vrli moralist. Po rundi z njim se vedno počutim kot razgret paglavec. Kot krivec. Kot kregan otrok. Neverjetno, ampak nocoj ni omenil Džu.

Džu, ki me tudi nocoj čaka v stanovanju. Skorajda priselila se je že.

Greva še kam?

Ne morem. Punce me čakajo. Pozdravi Džu.

Bom. Adijo.

Noč je soparna, vendar mi prija. Peš grem domov. Ne morem nehati misliti na tisto malo Claire. Bar, v katerem se enkrat na mesec dobim s Kemom, je žal v mojem naselju. Do doma imam le nekaj minut, takole pa bi se lahko sprehajal do jutra.

Mogoče bom vzel Zoja in nadaljeval sprehod, kadil in si zastrupljal možgane s Claire.

Zo! se zaderem s praga.

Zo se počasi privleče, me ovoha in dvakrat, trikrat pomaha z repom. Tace ima mokre, znak, da se je ravnokar vrnil s sprehoda. Džu ga je umila in zdaj kuha čaj. To je njun ritual, kadar je pri meni. Tega nisem predvidel. Moji načrti, da si bom privoščil nočni sprehod, so se zdaj izjalovili.

Hej? zakliče Džu iz kuhinje. Čudno se ji zdi, da se nisem oglasil takoj, ko sem prišel.

Zamrmram neko pomanjševalnico in vstopim. Jaz vstopim, mala Claire pa ne izstopi iz mojih misli. Tam bo ostala vso noč in tam se bo tudi zbudila.

Daj, no, vstaniii, prooosim! me roti Džu, ko se naredi še eno težko in soparno jutro.

V službo mora, peljem jo. Primanjkuje mi spanca, kofeina, energije, vsega. Poten sem in utrujen od slabega seksa prejšnjo noč, Claire je znova vse pokvarila. Noč za nočjo nama to počne. Kot duh v mojem stanovanju, v moji postelji, v moji glavi in v mojem spolovilu.

Vstanem in se oblečem, Džu pa je že pripravljena. Jutranji Boston je najbolj umazano in najbolj živčno mesto na svetu. Pot do njene službe traja. Morava prižgati radio. Najti kakšno postajo. Katerokoli. Naviti glasbo. Katerokoli.

... love is kind a crazy with a spooky little girl like you ... spooky ... doni iz radia.

Džu se smehlja in me gleda. Pretvarjam se, da ne vidim ne tega sme-

hljanja ne tega pogleda. Pojem in vozim. Vozim in pojem.

Spooky? Zakaj si zamišljen?

Ne maram voziti.

Obljubil si mi.

Ja, ampak vseeno ne maram.

Kaj pa maraš?

Krofe.

A?

Lačen sem.

Jej, ko se boš vračal.

Bom. Pri Barneyju.

In potem?

Kaj potem?

Boš sporočil prijateljem? Rekel si, da boš danes klical.

Bom. Sporočil jim bom.

Jem, ko se vračam. Pri Barneyju imajo najboljše krofe v tem delu sveta. Pri Barneyju imajo najlepše natakaričice v tem delu sveta. Če malo bolje razmislim, so krofi boljši pri Seven Breadsu. Ampak natakaričice ...

Can I help you?

Yes, you can ... Claire, šepnem skozi nasmešek in se pretvarjam, da sem njeno ime šele zdaj prebral s ploščice za ovratniku.

Odvrne z nasmehom.

Takoj spoznam, da bo zajtrk pri Barneyju najdaljši zajtrk v mojem življenju.

Domov pridem, ko se stemni. Zo se je polulal sredi sobe. Usedem se na kavč in si na kolena položim telefon. Premišljuje, pri kom naj začnem, in se odločim za Kema. Odtipkam prve tri cifre njegove številke

in odneham.

Po krajši pavzi vstanem, preskočim rumeno lužico med mano in spalnico in prinesem beležko. Poiščem Edikalijevo številko v Seattlu. Dobro, da sem se spomnil prastarega gimnazijskega dogovora: drug drugemu bova poročna priča, četudi bova na koncu sveta.

Saj tudi sva na koncu sveta, vendar oba na tej strani luže.

Telefon zvoni. Oglasi se. Zbegana sva, ne znajdeva se. Po nekaj evforičnih stavkih mu sporočim veselo novico.

Obljubi, da bo prišel.

Prekinem in razmišljam, kdo je naslednji.

Zojev urin odvratno smrdi. Odložim telefon, vzamem krpo, si zatisnem nos in poklekнем. Najprej je treba počistiti ves ta nered.

Sead Sejo A.

4. klop, vrsta ob oknu

Lamija Begagić

Obletnica mature

(dve zgodbi iz zbirke)

Iz bosanščine prevedla Đurđa Strsoglavec

DOI: 10.4312/ILUQ2087

Naslov izvirnika: Godišnjica mature (2005)

Urejanje in priprava za elektronsko objavo: Blaž Podlesnik

Založila: Znanstvena založba FF

Izdal: Oddelek za slavistiko

Za založbo: Mojca Schlamberger Brezar, dekanja Filozofske fakultete UL

Prva e-izdaja.

Publikacija je dostopna na:

<https://doi.org/10.4312/ILUQ2087>

Ljubljana, 2021

Publikacija je brezplačna.

Datum prve objave: 2011

Različica dokumenta: 1.0.0

Zadnjič posodobljeno: 14. 9. 2021

© Prvotno objavljeno v knjigi Lamija Begagić: *Obletnica mature*. Ljubljana: Družba Piano, 2011. Prevedla Đurđa Strsoglavec. Vse pravice do besedila ohranjajo lastniki avtorskih pravic prvotne izdaje, ki so prijazno dovolili objavo v okviru projekta prevodov slovanskih kratkih zgodb.

Katalogni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

COBISS.SI-ID 93815555

ISBN 978-961-06-0581-2 (PDF)

ISBN 978-961-06-0582-9 (HTML)

ISBN 978-961-06-0583-6 (ePUB)